

Lovforslag nr. L 65. Fremsat den 10. november 1987 af Bjørn Poulsen (SF), Agerschou (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om valg til Folketinget

§ 1

I lov nr. 271 af 13. maj 1987 om valg til Folketinget foretages følgende ændringer:

1. § 77, *stk. 1*, ophæves. Stk. 2-5 bliver herefter stk. 1-4.

2. § 77, *stk. 2*, der bliver stk. 1, affattes således:

»Stk. 2. Det samlede stemmetal for hvert parti divideres med tallet 175 med fradrag af det antal kredsmandater, der måtte være tilfaldet kandidater uden for partierne. Med det tal, der herved fremkommer, divideres hvert af partiernes stemmetal. De herved fremkomne kvotienter angiver, hvor mange mandater hvert parti i forhold til stemmetal er berettiget til. Hvis disse kvotienter ikke er hele tal og derfor tilsammen ikke giver det

hele antal mandater, når brøkerne bortkastes, forhøjes de største brøker, indtil antallet er nået (største brøks metode). Er to eller flere brøker lige store, foretages lodtrækning.«

3. I § 77, *stk. 3*, der bliver stk. 2, ændres »stk. 2« til: »stk. 1« (2 steder).

4. I § 77, *stk. 4*, der bliver stk. 3, ændres »stk. 2« til: »stk. 1« (2 steder), og »stk. 3« ændres til: »stk. 2«.

5. I § 77, *stk. 5*, der bliver stk. 4, ændres »stk. 2« til: »stk. 1« (2 steder), og »stk. 2 og 3« ændres til: »stk. 1 og 2«.

§ 2

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Efter grundlovens § 31, stk. 2, fastsættes de nærmere regler for valgrettens udøvelse i valgloven. Denne skal tillige fastsætte valgmåden på en sådan måde, at der sikres »en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne«.

Valgloven opstiller i § 77 tre betingelser, hvoraf mindst én skal være opfyldt, for at et parti repræsenteres i Folketinget:

1. Partiet skal opnå mindst ét kredsmandat.
2. Partiet skal inden for hvert af to af de tre hovedområder (landsdele) opnå mindst lige så mange stemmer som det gennemsnitlige antal gyldige stemmer, der i området er afgivet pr. kredsmandat.
3. Partiet skal i hele landet opnå mindst 2 pct. af de afgivne gyldige stemmer.

Det har fra tid til anden givet anledning til diskussion, hvorvidt disse betingelser er i overensstemmelse med grundlovens § 31, stk. 2, men Østre Landsret har ved sin dom af 20. december 1972 billigt, at der i valgloven stilles krav til den kvantitative styrke af en »anskuelse«, før den opnår ret til at indgå i den ligelige fordeling.

En eventuel ophævelse eller skærpelse af de gældende betingelser for at få adgang til repræsentation i Folketinget beror derfor udelukkende på politiske overvejelser. Det må dog antages, at adgangsbetingelserne uden videre vil kunne lempes inden for grundlovens rammer, mens der må være en grænse for, hvor meget de vil kunne skærpes, før det bliver grundlovsstridigt.

Socialistisk Folkeparti har ved adskillige lejligheder – og senest ved behandlingen af den nuværende valglov i foråret 1987 – tilkendegivet sin uenighed i de gældende adgangsbetingelser, *dels* fordi det er udemokratisk, at et parti kan opnå stemmer til tre mandater uden at opnå repræsentation, *dels* fordi disse betingelser i et vist omfang påvirker valgets udfald til ugunst for partier, der forud for valget ikke entydigt ser ud til at kunne opfylde en af dem.

Hidtil har et flertal i Folketinget ikke villet være med til at ophæve spærregrensen.

For SF er det imidlertid utilfredsstillende, at ca. 150.000 vælgere ikke er repræsenteret i det nuværende Folketing, *dels* ud fra et principielt demokratisk synspunkt, *dels* fordi en minimal fremgang eller tilbagegang for et enkelt parti afgørende kan forrykke det politiske styrkeforhold i Folketinget. Det kan derfor komme til at bero på rene tilfældigheder, om en regering bevarer eller mister sit flertal.

SF har naturligvis haft overvejelser om, hvorvidt det er helt omsonst at fremsætte lovforslaget, og om problemet kunne løses på anden vis, f.eks. ved at skabe mulighed for indgåelse af valgforbund også ved folketingsvalg.

SF har imidlertid fundet det rigtigst, at det nye Folketing fik lejlighed til at tage stilling til et forslag om at ophæve spærregrensen, inden vi forsøger at kreere mere komplicerede bud på, hvordan problemet kan løses.